

Oponentský posudek na disertační práci

Milada Jonášová

Dobové opisy Mozartových oper v hudební sbírce premonstrátského kláštera v Praze na Strahově

Praha 2008. 223 s.

Cílem práce Milady Jonášové bylo vyhodnocení rukopisů strahovské hudební sbírky jako pramene pro Neue Mozart Ausgabe.

Po pojednání o dějinách a kulturním významu kláštera premonstrátů na Strahově stručně hodnotí tamní hudební sbírku, která čítá 6233 ješdnotek. Věnuje pozornost vedoucím hudebním osobnostem (Oehlschlägel, Dlabač, Gerlak Strniště a varhaník Jan Křtitel Kuchař). Ve strahovské sbírce jsou nejbohatěji zastoupeni Strniště, Michael Haydn, F. X. Brixi a W. A. Mozart. Strniště vyhotovil roku 1833 velmi podrobný katalog duchovních skladeb strahovské sbírky, do kterého pochopitelně nezahrnul partitury Mozartových oper. Ty zřejmě pokládal za součást vlastní soukromé sbírky, jejíž katalog bohužel neexistuje.

Těžiště práce Milady Jonášové spočívá v analýze strahovských rukopisů Mozartových oper (s. 31-208). Autorka nejdříve uvádí nejnovější údaje o vzniku díla, o jeho pramenech a provedních v Praze. Popisuje jednotlivé prameny libreta a hudby a charakterizuje jejich důležitost pro edici. Nakonec srovnává hudbu partitury strahovské s jinými předlohami a také s NMA. Tímto způsobem rozebírá postupně strahovské partitury oper *La finta giardiniera* (s. 31-86), *Idomeneo* (s. 87-126), *Le nozze di Figaro* (s. 127-150), *Don Giovanni* (s. 151-183), *La clemenza di Tito* (s. 184-195), jednotlivé části z dalších Mozartových děl (s. 196-202) a krátce se zmiňuje o kontrafaktech Mozartových árií (s. 203-208). Z velké části zde přináší již uveřejněné studie.

V případě opery *La finta giardiniera*, jejíž autograf neexistuje, srovnává nejen libreta, ale i provozovací partituru z roku 1775 s dalšími předlohami, z nichž nejdůležitější je strahovská, pražská provozovací, náměšťská a olešnická partitura (Oels). Zjišťuje, že strahovská a náměšťská partitura mají pro poznání Mozartovy původní verze zásadní význam.

Mnohem bohatší pramenný materiál existuje k opeře *Idomeneo*. Jonášová si klade otázky, co bylo pramenem pro strahovskou předlohu, kdo ji opsal, k jakému účelu a kdy. Ač *Idomeneo* nebyl v Praze proveden, jeho hudba zde byla známa. Jonášová o tom uvádí řadu zajímavých dokladů. Poukazuje na uvední částí opery při smuteční mozartovské slavnosti 1792 a na fakt, že klavírní výtah opery pořídil svatovítský varhaník J. J. Wenzel.

U *Le nozze di Figaro* Jonášová popisuje jednotlivé verze opery, uložené dnes mimo české území. Na Strahově se dochoval jen fragment partitury, psaný J. K. Kuchařem, který vypracoval klavírní výtah opery. Autorka dospívá k závěru, že strahovská partitura byla Kuchařovi východiskem pro budoucí klavírní výtah.

Také v Praze premiérováný *Don Giovanni* má řadu pramenných předloh. Jsou převážně uloženy v zahraničí, ale byly pro NMA již využity. I když tyto prameny souvisí s Prahou, strahovská partitura dosud nebyla brána v úvahu. Jonášová dochází k závěru, že strahovská partitura pochází z pražské Gramsovy opisovačské dílny stejně jako donaueschingenská. Byla však pořízena podle donebauerské partitury 1787. Dokazuje, že Mozart v detailech zasahoval do autografu ještě po pražské premiéře.

K pěti pramenům opery *La Clemenza di Tito* přidala Jonášová ještě šestý ze strahovské sbírky, neúplný, zčásti pořízený Kuchařem podle pražské provozovací partitury.

Jonášová si všímá také jednotlivých árií z Mozartových oper ve strahovské sbírce a stručně pojednává o jejich duchovních kontrafaktech. Zdůrazňuje, že z počátku pocházela kontrafakta výlučně z Mozartových vážných oper.

Je vidět, že autorka pracovala s mnoha materiály a literaturou, systematicky a přesně a z pohledu ediční praxe perfektně. Poněvadž jde v podstatě o materiál, který se blíží svou povahou revizní zprávě, kontrola uváděných dat, není prakticky možná a čtenář musí autorce věřit. Zaráží mne pouze, proč si autorka nedala práci se závěrem. Věty *Za mého pobytu k Salcburku došlo k osobnímu seznámení... Možnost badatelsky přispět...*, *Povzbudilo mě i otištění...* patří do předmluvy (kde ostatně jsou dokonce rozvedeny), ale o výsledcích práce nic nevypovídají. Je sice pravda, že většina kapitol má jakési shrnutí, ale disertační práce o 200 stranách by měla alespoň dvoustránkový závěr mít. To, že strahovské rukopisy mohou mít pro mozartovské edice význam, je čtenáři zřejmé již od počátku.

K práci jen doplňuji, že Josef Strniště, bratr Františka (1787-1864), od roku 1805 hobojská náměšťské kapely, byl poslán v roce 1813 do Prahy pro partitury Dona Giovanniho a Tita a že Gerlak Strniště obstarával pro hraběte Haugwitze hudebniny ještě roku 1818. Velkou nevýhodou náměšťských materiálů je okolnost, že nejsou datovány. Jen občas se podaří najít v partech nějaký přípisek nebo datum. Mám dojem, že hrabě si nepřál, aby kdokoliv do partů něco psal. Zprávy o opisování partitur a hlasů s daty se dají nalézt jen v účetních knihách. Viz mé příspěvky v *Gluck-Studien 1* a ve sborníku *Haugwitzové a hudba, Náměšť n.Osl. 2003*.

Práce Milady Jonášové o pramenech k Mozartovým operám na Strahově potvrzuje vědeckou vyspělost a připravenost autorky a proto doporučuji, aby byla přijata k obhajobě jako práce disertační.

Brno, 20. února 2008

Univ. prof. PhDr. Jiří Sehnal, CSc.
Filipínského 3, 615 00, Brno